

**“Expressbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin
Risklərin idarə edilməsi üzrə**

S İ Y A S Ə T İ

Bakı – 2022

1. Ümumi müddəalar və anlayışlar

- 1.1. Risklərin idarə edilməsinə dair siyasət (bundan sonra - sənəd) Bankda risklərin idarə edilməsi sisteminin əsas quruluş prinsiplərini və fəaliyyətini əhatə edir və onun inkişafının ümumi strategiyasının tərkib hissəsidir.
- 1.2. “Expressbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətində (bundan sonra - Bank) “Kredit risklərinin idarə edilməsi” Siyasəti “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının “Banklarda risklərin idarə olunması haqqında” Qaydalara, “Banklarda kredit risklərinin idarə edilməsi” Qaydalarına və digər normativ aktlarına və Bankın digər daxili siyasətlərinə uyğun olaraq hazırlanmışdır. Bankın riskə dözüm dərəcəsi;
- 1.3. Bankın risklərinin idarə edilməsi siyasəti Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi prudensial tələblərinə və Banklarda korporativ idarəetmə Standartlarına cavab verməklə yanaşı, Bankın əməliyyatlarının həcmində, mürəkkəbliyinə və risk profilinə adekvat olaraq hazırlanır.
- 1.4. Risklərinin idarə edilməsi siyasəti Riskləri idarəetmə komitəsi tərəfindən Bankın Müşahidə Şurasına təsdiqlənməsi üçün təqdim edilir və ən azı ildə bir dəfə yenidən nəzərdən keçirilir.
- 1.5. Risklərin idarə edilməsinin bankdaxili sistemi tamlıq və əhəmiyyət prinsipləri əsasında qurulur. Bank üçün mühüm olan bütün risklər aşkar edilməli və qəbul olunmalıdır. Xarici və daxili mühitin davamlı olaraq dəyişməsi ilə əlaqədar risklərin monitorinqi və qiymətləndirilməsi müntəzəm əsasla aparılmalıdır.
- 1.6. Risklərin (hadisələrin) baş verməsi ilə bağlı Bank itkilərə məruz qalarsa, onları iki mənbənin birindən: ehtiyatlardan və/yaxud Bankın şəxsi kapitalından ödəyir.
- 1.7. **Anlayışlar:**

- **Risk** – ehtimal olunan və ya gözlənilməz hadisələrin baş verməsi nəticəsində yaranan xərclərin (zərərin) bankın kapitalına mənfi təsir göstərməsi ehtimalı;
- **Risklərin idarə edilməsi sistemi** – bankın fəaliyyətinə xas olan risklərin müəyyənləşdirilməsi, qiymətləndirilməsi, idarə olunması, monitorinqi və onlar üzrə hesabatlığı əks etdirən proses;
- **Baş risk inzibatçısı** – risklərin idarə edilməsi funksiyası ilə əlaqədar bankın struktur bölmələrinin fəaliyyətinə nəzarəti həyata keçirən (kuratorluq edən) İdarə Heyətinin üzvü;
- **Biznes bölmələri** – bankın fəaliyyətinin ayrı-ayrı növlərini həyata keçirən və risk yaradan bölmələr;
- **Risk götürmə qabiliyyəti** – kapital, likvidlik və digər prudensial tələbləri pozmamış şərtilə bankın götürə biləcəyi riskin maksimum həcmi;
- **Risk qəbul edilməsi** – kapitalın adekvatlığına dair tələblərə riayət etmək şərti ilə bankın kapitalı hesabına mümkün zərərin qarşılınması;
- **Riskin minimallaşdırılması** – müxtəlif tənzimləmə metodları ilə risklərin azaldılması;
- **Riskin ötürülməsi** – bank tərəfindən riskli hesab edilən əməliyyatların kənar şəxslərə ötürülməsi;
- **Riskdən qaçma** – risk strategiyası ilə müəyyən edilmiş risk səviyyəsindən daha yüksək riskli əməliyyatların həyata keçirilməməsi;
- **Risk iştahası** – bankın strateji hədəflərinə çatması üçün riskgötürmə qabiliyyəti çərçivəsində qəbul etmək istədiyi riskin həcmi;

- **Risk iştahası bəyannaməsi** – bankın biznes məqsədlərinə çatması üçün qəbul edəcəyi məcmu risk limitlərinin əks olunduğu sənəd;
- **Risk limiti** – bankın hər bir fəaliyyət növü üzrə qəbul edilən riskin maksimal həddi;
- **Risk profili** – bankın məruz qaldığı risklərin ümumiləşdirilmiş səviyyəsi;
- **Şok** – bankdaxili və bankdankənar, əvvəllər müşahidə olunmuş və ya bankın fəaliyyətinə potensial təsir edə biləcək, ehtimal olunan və ölçülə bilən hadisə;
- **İtki** – risk hadisəsinin baş verməsi nəticəsində yaranan təsirin kəmiyyət ifadəsi.
- **Kredit riski** – bu risk borcalanın bank qarşısında öhdəliyinin vaxtında və ya tam icra olunmaması nəticəsində yaranır;
- **Bazar riski** – faiz dərəcələri, xarici valyuta kursları və kapital və əmtəə qiymətlərindəki dəyişikliklər nəticəsində bazar qiymətlərindəki hərəkətlərdən bank itkilərinin yaranma riskidir.
- **Kapital riski** – bankın aldığı qiymətli kağızların dəyərinin əlverişsiz dəyişməsi ilə əlaqədar yaranan risk;
- **Valyuta riski** – valyuta mübadilə məzənnəsindəki dəyişikliklərə görə bankların aktivləri və ya passivlərinin dəyərinin dəyişməsi riskidir.
- **Əməliyyat riski** – qeyri-adekvat və ya uğursuz daxili proseslərdən, insanlar və sistemlər və ya xarici hadisələrin səbəb olduğu zərər riskidir.
- **Likvidlik riski** – bankın aktivlərinin maliyyələşdirilməsi, planlaşdırılmış və gözlənilməyən öhdəliklərin vaxtında və effektiv yerinə yetirilə bilməməsi nəticəsində yaranan riskdir;
- **Nüfuz riski** – banka qarşı etimadın azalması və mənfi ictimai rəy nəticəsində yaranan riskdir.
- **Kənar risk** – üçüncü tərəf və ya təbiətin vurduğu ziyan nəticəsində yaranan riskdir.
- **İnsan resursu riski** – bankın əməkdaşları tərəfindən bilərəkdən və ya bilmədən bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsi zamanı mövcud hüquqi aktların pozulması, səhv və nöqsanlara yol verilməsi nəticəsində yaranan risk;
- **Risk obyektı** – Bankın risk faktorlarının təsirinə məruz qalan və/yaxud risk hadisələrinin baş verməsinə səbəb olan əməliyyat fəaliyyəti (biznes proseslər, idarəetmə prosedurları), texnologiya və sistemləri, sənədləri, məlumatları, əməkdaşları və əmlakı.
- **Riskin sahibi** – əməliyyat riski hadisəsi ilə əlaqədar funksiyaların yerinə yetirilməsi üçün əsas cavabdehliyi daşıyan şəxs;
- **İT riski** – informasiya texnologiyalarında və rabitə sistemlərində baş vermiş problemlərlə əlaqədar risk,
- **Komplayens riski** – cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində olan hüquqi aktlara, o cümlədən nəzarət orqanının və maliyyə monitorinq orqanının tələblərinə riayət edilməməsi nəticəsində yaranan hüquqi risk;
- **Hüquqi risk** – hüquqi aktların, o cümlədən nəzarət orqanının və vergi orqanlarının hüquqi aktlarının tələblərinin pozulması, tam, vaxtında və ya düzgün tətbiq edilməməsi, bankın daxili qaydalarının qəbul edilməməsi, habelə daxili qaydalarda ziddiyyət və boşluqlar nəticəsində yaranan risk.
- **Risk və nəzarət üzrə özünüqiymətləndirmə** – Bank öz fəaliyyət istiqamətlərindən irəli gələn əməliyyat üzrə potensial təhlükələri, həssas zonaları və nəzarət funksiyasının effektivliyini müəyyənləşdirmək və qiymətləndirmək üçün Risk və Nəzarət üzrə Özünüqiymətləndirmə (bundan sonra – RNÖ) prosesini təşkil edir.
- **Riskə Məruz dəyər (Value-at Risk)** – müəyyən olunan etibarlılıq səviyyəsini keçən potensial zərəri statistik təhlildən istifadə edərək riski hesablayır.

- **Stress-test** – bir neçə şokun bankın maliyyə vəziyyətinə potensial təsirinin qiymətləndirilməsi aləti.

2. Risklərin idarə edilməsi sisteminin məqsəd və öhdəlikləri

- 2.1. Bank bankdaxili risklərin idarə edilməsi sistemini yaradan zaman aşağıdakı məqsədləri rəhbər tutur:
- işin səmərəliliyinin artırılması: mümkün itki mənbələrinin aşkar edilməsi, bu itkilərin azaldılması və xalis gəlirin maksimum artırılması;
  - Bankın sabitliyinin artırılması, onun dəyərinin tam və ya qismən itirilməsi mümkünlüyünün azalması;
  - cəmi riskin (və mümkün itki həcmnin) səviyyəsi ilə Bankın şəxsi kapitalının səviyyəsi arasında uyğunluğun təmin edilməsi.
- 2.2. Sistemin qurulması prosesində Bank aşağıdakı məsələləri həll edəcək:
- Bank üçün mühüm olan bütün risk növlərinin ayırd (identifikasiya) edilməsi;
  - risklərin ölçülməsi və idarə edilməsi üsullarının işlənməsi və tətbiq edilməsi;
  - risklərin idarə edilməsi zamanı səlahiyyət və cavabdehliklərin müəyyən edilməsi.

3. Bankın risklərin idarə edilməsi sistemində istifadə olunan müdafiə xətləri

Risklərin idarə edilməsi siyasəti Bankın fəaliyyət növləri, biznes prosesləri və informasiya sistemləri üzrə risklərin idarə edilməsi prosesini əhatə edir. Bu zaman risklərin idarə edilməsinin müdafiə xətləri nəzərə alınır.

3.1. Birinci müdafiə xətti:

3.1.1. Bu qrupa Bankın müştərilərinə xidmət göstərən, məhsul və xidmətlərin inkişafını həyata keçirən struktur bölmələr, habelə bankın filialları daxildir.

3.1.2. Birinci müdafiə xəttinin əsas məsuliyyətləri aşağıdakılardır:

- baş vermiş (ya da baş verməyə ehtimalı olan) risklər/hadisələr barədə məlumatı rəhbəri olan struktura və 3.2.1 bəndində əks olunan müvafiq ikinci müdafiə xətti struktura(lar) çatdırmaq;
- vəzifə öhdəlikləri çərçivəsində risklərin idarə olunması və əlaqədar nəzarət tədbirləri ilə bağlı məsuliyyətlilik;
- təkmilləşdirmə, o cümlədən resursların bölüşdürülməsi və prioritetləşmə qərarları vasitəsilə risklərin müəyyənləşdirilməsindən başlayaraq bütün mərhələləri əhatə edən risklərin idarə olunması;
- Əlavə olaraq, Bankın Müşahidə Şurası və müvafiq komitələrin qərarlarının icrasına görə məsuliyyət daşıyırlar.

3.2. İkinci müdafiə xətti:

3.2.1. Bankda risklərin idarə edilməsi, hüquqi və kompayens risklərinin idarə edilməsi funksiyasını həyata keçirən struktur bölmələr daxildir, o cümlədən:

- Risklərin idarə edilməsi departamenti;
- Maliyyə əməliyyatlarının monitorinqi şöbəsi;
- Korporativ hüquq şöbəsi;
- Maliyyə departamenti;
- Təhlükəsizlik departamenti;
- Daxili nəzarət departamenti;

– Bankın müvafiq proseslərində nəzarətedici funksiyanı daşıyan digər struktur və kollegial orqanlar.

3.2.2. İkinci müdafiə xəttinin tərkibində olan strukturlar bu sənədin müvafiq bəndlərinə, əsasnamələrinə və daxili qaydalarda əks olunan proses və prosedurlara görə məsuliyyət daşıyırlar. Əlavə olaraq, Bankın Müşahidə Şurası və müvafiq komitələrin qərarlarının icrasına görə məsuliyyət daşıyırlar.

3.2.3. İkinci müdafiə xəttinə aid olan bütün bank strukturları aşkar olunmuş risklər barədə məlumatı RİED ilə bölüşdürülməlidir, bunun əsasında müvafiq tədbirlər müəyyən edilməlidir və yüksək riski olan hadisələr RİK-ə müzakirə üçün təqdim edilməlidir.

3.3. **Üçüncü müdafiə xətti:**

Üçüncü müdafiə xətti birinci və ikinci müdafiə xəttini qiymətləndirmək səlahiyyəti olan müstəqil daxili audit departamentindən və kənar auditorlardan ibarətdir. Daxili audit departamenti prosedur və mexanizmlərin effektiv və təkmil olması, habelə onların uyğun şəkildə icrasının risk əsaslı və ümumi auditini həyata keçirir, risklərin idarə olunması sisteminin səmərəliliyini və adekvatlığını yoxlayır. Daxili audit xidmətinin funksiyaları “Expressbank” ASC-nin Daxili audit departamenti haqqında” Əsasnamə və “Expressbank” ASC-də Daxili audit işinin təşkili və aparılması haqqında” Qaydaları (Metodologiya) ilə tənzimlənir.

4. Risklərin idarə edilməsi proseduru

4.1. Risklərin idarə edilməsi proseduru aşağıdakı mərhələlərdən ibarətdir:

4.1.1. Risklərin aşkar edilməsi – Bank işgüzar fəaliyyətə nəzərəçaracaq təsir göstərəcək bütün riskləri nəzərə alır;

4.1.2. Risklərin ölçülməsi – risklərin kəmiyyət qiymətləndirilməsi Bankın riskə tolerantlığının (dözümlülüyünün) müəyyən edilməsi, riski nəzərə almaqla bank əməliyyatlarının gəlirliliyinin müəyyən edilməsi üçün əsasdır;

4.1.3. Risklərin idarə edilməsi – müəyyən edilmiş və ölçülmüş risklərin minimuma endirilməsi və nəzarətdə saxlanması məqsədilə icra edilən tədbirlər.

4.1.4. Risklərin monitorinqi – Bankın üzərinə götürdüyü risklərin onun maliyyə stabilliyi üçün təhlükə yaratmayacaq səviyyədə saxlanması;

4.1.5. Nəzarət və hesabatlıq.

4.2. Bu siyasətə əsasən Bankın müdafiə xətləri vəzifə və səlahiyyətləri çərçivəsində yuxarıda əks olunan prosedurun mərhələlərinə uyğun risklərin idarə edilməsini həyata keçirməlidirlər.

5. Risklərin idarə edilməsinin təşkili

5.1. Bankın risklərin idarə edilməsi sahəsində siyasəti risklərin təhlili və qiymətləndirilməsi funksiyalarının bölünməsinə, risklərin məhdudlaşdırılması (limitlərin təyini) üzrə qərarların qəbul edilməsini, əməliyyatların aparılmasını və Bankda təyin edilmiş məhdudiyyətlərə əməl edilməsinə nəzarəti əhatə edən sistem çərçivəsində həyata keçirilir.

5.2. Bankın risklərin idarə edilməsi sisteminin təşkili aşağıdakı kollegial orqanları tərəfindən təmin edilir və müvafiq səlahiyyətlər çərçivəsində icra olunur:

- Müşahidə Şurası (MŞ);
- Riskləri İdarəetmə Komitəsi (RİK);
- İdarə Heyəti (İH);

- Kredit Komitələr (KK)i;
- İnformasiya Texnologiyaları Komitəsi (İTK);
- Aktiv və Passivlərin İdarə edilməsi Komitəsi (APIK).

5.3. Bankın Müşahidə Şurası aşağıdakı səlahiyyətlərə malikdir:

- Bankın risk profilinə adekvat səmərəli risklərin idarə edilməsi sisteminin yaradılmasını təmin edir;
- Risklərin idarə edilməsi üzrə strategiyani, siyasəti, daxili qaydaları və təşkilati strukturunu təsdiq edir;
- Risklərin idarə edilməsi ilə bağlı İdarə Heyətinin işinə nəzarət edir və Risklərin idarə edilməsi departamentindən birbaşa hesabatlar alır;
- İdarə Heyəti və RİK-in bankda risklərin idarə edilməsi ilə bağlı təqdim etdiyi məsələlərə dair qərar qəbul edir;
- Risk iştahası bəyannaməsi və risk limitlərini təsdiq edir;
- Ən azı ildə bir dəfə risklərin idarə edilməsi sisteminin effektivliyini qiymətləndirir;
- Fövqəladə hallar planını təsdiq edir.

5.4. Bankın Riskləri idarəetmə komitəsi aşağıdakı səlahiyyətlərə malikdir:

- Risklərin idarə edilməsi strategiyasına, siyasətinə və qaydalarına, habelə onlara dəyişikliklərə baxır və təsdiq olunmaq üçün Müşahidə Şurasına təqdim edir;
- Risk iştahası bəyannaməsi, habelə risk limitlərinə baxır və təsdiq olunması üçün Müşahidə Şurasına təqdim edir;
- Risklərin müəyyənləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi üzrə müvafiq metod və alətlərin seçilməsi və onların həyata keçirilməsi tezliyini müəyyən edir;
- Bankın məruz qaldığı risklərin vəziyyəti və risklərin idarə edilməsi sisteminin effektivliyi barədə hesabat hazırlayır və Müşahidə Şurasına təqdim edir;
- Götürülən risklərin bankın risklərin idarə edilməsi strategiyasına uyğunluğunun monitorinqini aparır;
- Risklərin idarə edilməsi sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı Müşahidə Şurasına təkliflər hazırlayır;
- RİED-in işini qiymətləndirir və qiymətləndirmənin nəticələri barədə Müşahidə Şurası və İdarə Heyətini məlumatlandırır;
- Müştərilərə təklif olunan bütün maliyyə xidmətləri və məhsulları ilə bankın biznes modeli və risk strategiyası arasındakı uyğunluğa nəzarət edir, təklif olunan məhsul və xidmətlərin qiymətləri və gəlirliliyini nəzərə almaqla, onlarla əlaqədar riskləri qiymətləndirir;
- Risklərin idarə edilməsi funksiyasını həyata keçirən struktur bölmələrin və bankdaxili digər komitələrin səlahiyyətləri ilə bağlı Müşahidə Şurasına təkliflər verir;
- Risk iştahası bəyannaməsi üzrə hesabatları nəzərdən keçirir, Müşahidə Şurasına risk göstəriciləri üzrə müəyyən edilmiş limitlərin pozulması halında riskin azaldılması və ya risk limitlərinin bazar şəraitinə uyğunlaşdırılması barədə təkliflər verir;
- İdarə Heyəti ilə birgə fövqəladə hallar planına baxır və Müşahidə Şurasına təqdim edir;
- Risk mədəniyyətinin cari vəziyyətini qiymətləndirir və onun gücləndirilməsi üzrə tədbirlər görür;
- İclaslarını ən azı iki ayda bir dəfə keçirir və onların nəticələri barədə bankın Müşahidə Şurasına hesabat verir;

- Aylıq əsasda Baş risk inzibatçısı tərəfindən təqdim olunmuş hesabatlara baxır.

5.5. Bankın İdarə Heyəti aşağıdakı səlahiyyətlərə malikdir:

- Risklərin idarə edilməsi strategiyası və siyasətinin həyata keçirilməsini təmin edir;
- Risklərin idarə edilməsi prosesini təşkil edir;
- Bankın məruz qaldığı riskləri təhlil edir və aşkar edilən zəifliyin aradan qaldırılması üçün zəruri tədbirlər görür;
- Yeni bank məhsulunun tətbiqi barədə qərar qəbul edir;
- Risklər və onların idarə edilməsinə dair RİK-ə və Müşahidə Şurasına hesabatları təqdim edir;
- Risklərin idarə edilməsi departamentinin bankın risklərinə adekvat şəkildə fəaliyyəti üçün müvafiq şərait yaradır;
- Fövqəladə hallar planına RİK-lə birgə baxır və Müşahidə Şurasına təqdim edir;
- Bankın digər struktur bölmələrinin risklərin idarə edilməsi departamenti ilə əməkdaşlığını təmin edir, habelə fəaliyyətinə müdaxilələrin qarşısının alınması üçün tədbirlər görür.

5.6. Baş risk inzibatçısı aşağıdakı səlahiyyətlərə malikdir:

- İdarə Heyəti rəyini nəzərə almaqla risklərin idarə edilməsi strategiyasını və siyasətini hazırlayır və RİK-ə təqdim edir;
- Risklərin idarə edilməsi üzrə İdarə Heyəti və struktur bölmələrin fəaliyyətini əlaqələndirir;
- Aylıq əsasda risk limitlərinin monitorinq nəticələri, habelə bankın risk profili ilə bağlı ən azı iki ayda bir dəfə RİK-ə hesabat verir. Risk iştahası göstəriciləri üzrə kənarlaşmalar baş verdikdə səbəbləri göstərilməklə bu barədə RİK-i dərhal məlumatlandırır;
- Bankın fəaliyyətinə aid risklərin növlərini və ölçüsünü göstərən dövrü hesabatların etibarlı, şəffaf, kompleks şəkildə və vaxtında hazırlanmasını təmin edir;
- Risklərin idarə edilməsi sisteminin təkmilləşdirilməsi üzrə RİK-ə və Müşahidə Şurasına təkliflər verir;
- Bankın məruz qaldığı risklərin onun riskgötürmə qabiliyyətinə, risklərin idarə edilməsi strategiyasına və risklərin idarə edilməsi üzrə prudensial tələblərə uyğunluğunu təmin edir;
- Risklərin idarə edilməsi funksiyasını həyata keçirən struktur bölmələrin əməkdaşlarının bilik və bacarıqlarının artırılması istiqamətində tədbirlər görür;
- Risklərin idarə edilməsi strategiyasına baxılmasında, habelə risklərin idarə edilməsi ilə əlaqədar məsələlərin müzakirə olunmasında Müşahidə Şurasının iclaslarında iştirak edir.

5.7. Kredit komitələri Müşahidə Şurasının təsdiq etdiyi əsasnaməyə əsasən aşağıdakı səlahiyyətlərə malikdir:

- Kreditlərin verilməsi və kredit öhdəliklərinin götürülməsi, habelə onların şərtlərinin dəyişdirilməsi və restrukturizasiyasına dair qərar qəbul etmək;
- Kreditlərin və kredit öhdəliklərinin faiz dərəcələrini müəyyən etmək;
- Kredit portfelinin növbədənkənar monitorinqi təşəbbüsünü irəli sürmək;
- Kreditlərin verilməsi üzrə səlahiyyətlərə və qayda/prosedurlara riayət edilməsini təmin etmək;

- Gecikdirilən kreditlərin qaytarılması üçün aparılan restrukturizasiya tədbirlərinə dair müvafiq qərar qəbul etmək.
- Müşahidə Şurası tərəfindən müəyyən edilmiş digər vəzifələri icra edir.

5.8. Risklərin idarə edilməsi departamentinin vəzifə öhdəlikləri və səlahiyyətləri ümumi müddələrdə qeyd olunan qaydalar və Bankdaxili departamentin əsasnaməsi ilə tənzimlənir.

- maksimum miqdarı;
- Banka aidiyyəti olan şəxslər ilə aparılan əməliyyatların həcmi;
- Kredit məhsulu, iqtisadi sektor, coğrafi ərazi, bankın filialı üzrə kredit tələbinin həcmi

5.9. Yeni kredit və qeyri-kredit məhsullarının təsdiq edilməsi

5.9.1. Bank yeni məhsul, xidmət və ya layihə tətbiqi üzrə potensial riskləri müəyyənləşdirilmə və qiymətləndirmə mexanizmini özündə əks etdirən qayda və prosedurlara malik olmalıdır. Bu qaydalarda aşağıda qeyd olunan prinsiplərə əsaslanmalıdır:

- Yeni məhsul və ya xidmətə xas olan əməliyyat riskləri;
- Zəruri nəzarət, risklərin idarə edilməsi və minimallaşdırılması tədbirləri;
- Risklərin müəyyən edilməsi, ölçülməsi və azaldılması istiqamətində mümkün olan bütün tədbirləri gördükdən sonra qalıq risk miqdarı.

6. Likvidlik riskinin idarə edilməsi siyasəti

6.1. Likvidlik riskinin idarə edilməsi prosesində Bankın siyasəti aşağıdakı əsas prinsiplərə əsaslanır:

- Ödənişlərin aramsız həyata keçirilməsi və Bankın öhdəliklərinin həyata keçirilməsi;
- azad pul vəsaitlərinin səmərəli yerləşdirilməsi;
- Likvidliyin bərpa edilməsinin mümkün mənbələrinin müntəzəm qiymətləndirilməsi;
- Likvidliyin kəskin şəkildə pisləşməsi halında likvidlik aktivlərinin ehtiyatının yaradılması (aktivlərin tərpənməz hissəsinin məhdudlaşdırılması);
- Cəlb edilmiş və yatırılmış vəsaitlərin təyin edilmiş məhdudiyətlərdən (limitlərdən) artıq müddət ərzində ödənmə müddətinə paylanmasına yol verməmə;
- Maliyyələşdirmə mənbələrinin və pul vəsaitlərinin yerləşdirilməsi istiqamətlərinin diversifikasiyası;
- Bankın rəhbərliyi, səhmdarları, müştəriləri, kontragentləri və digər maraqlı tərəflər üçün Bankın ödəniş qabiliyyətinin şəffaflığının təmin edilməsi.

7. Bazar riskinin idarə edilməsi siyasəti

7.1. Bazar riskinin tərif

7.1.1. *Bazar riski* dedikdə riskin bazar amillərinin: faiz dərəcələrinin, fond dəyərlilərinin qiymətinin, valyuta məzənnələrinin, volatilliyin və s. hərəkəti ilə şərtlənən ticarət portfeli mövqelərinin bazar dəyərinin əlverişsiz dəyişməsi nəticəsində Bankın maliyyə itkiləri ilə üzləşməsi və/yaxud maliyyə vəziyyətinin pisləşməsi riski başa düşülür.

- 7.1.2. *Ticarət portfeli* dedikdə bazar dəyəri bazar riskinin təkrar satışdan gəlir əldə edilməsi məqsədilə hazırlanan və saxlanan amillərinin, həmçinin bununla bağlı yaranan bazar risklərinin hedcinqinin təsirinə məruz qalan maliyyə alətləri mövqelərinin cəmi başa düşülür.
- 7.1.3. Bank üçün bazar riskinin maddi cəhətdən əhəmiyyətli olan növləri aşağıdakılardır:
- *Faiz riski* – faiz dərəcəsinin dəyişməsinə həssas olan, tərkibində faiz dərəcəsinin dəyişməsi riski, gəlirlilik ayrısının forması və bazis riski xüsusi qeyd edilən ticarət portfelinin maliyyə alətinin əlverişsiz dəyişməsi nəticəsində maliyyə itkilərinin yaranması riski.
  - *Valyuta riski* – tərkibində konversiya arbitraj əməliyyatları (ticarət günü ərzində) riski və Bankın açıq valyuta mövqeləri üzrə valyuta riski (ticarət gününün sonuna) xüsusi qeyd edilən və maliyyə alətlərinin xarici valyuta məzənnələrinin dəyişməsi ilə şərtlənən maliyyə alətlərinin dəyərinin əlverişsiz dəyişməsi nəticəsində maliyyə itkisinin yaranması riski.

8. Əməliyyat riskinin idarə edilməsi siyasəti

- 8.1. Əməliyyat riskinin aşağıdakı alt kateqoriyaları mövcuddur:
- İnsan resursu;
  - İT risk;
  - Hüquqi risk;
  - Komplayens riski;
  - Kənar risk.
- 8.2. Əməliyyat risklərinin qiymətləndirilməsi çərçivəsində Bank işgüzar nüfuzun itirilməsi riskini nəzərə alır.
- 8.3. Əməliyyat risklərin yaranma mənbələrinə görə təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi prinsipləri “Expressbank” ASC-də Əməliyyat risklərinin idarə edilməsi” Qaydaları ilə tənzimlənir.

8.1. Əməliyyat riskinin idarə edilməsi sahələri

- 8.1.1. Əməliyyat riskinin idarə edilməsi prosesində Bank əməliyyat riski hadisələrini aşağıdakı sahələr üzrə qruplaşdırır:
- daxili fırıldaqçılıq;
  - xarici fırıldaqçılıq;
  - iş münasibətləri və iş yerinin təhlükəsizliyi;
  - müştəri, məhsul və işgüzar təcrübə;
  - fiziki aktivlərə dəyən zərər;
  - biznesin gedişatının pozulması və sistem xətalari;
  - proseslərin icrası, çətdirilməsi və idarə edilməsi.

9. Yekun müddəa

- 9.1. Hazırkı Siyasət “26” sentyabr 2022-ci il tarixdən qüvvəyə minir və bununla Müşahidə Şurasının 18.02.2021-ci il tarixli qərarı (Protokol №11/21) ilə təsdiq edilmiş eyni adlı sənəd qüvvədən düşmüş hesab edilir.